

NOTRANJEC

Izhaja vsake sobote in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO
KMETSKÉ STRANKE NA NOTRANJSKEM.

Inserati se računajo za celo stran 30 K, za $\frac{1}{2}$ strani 25 K, za $\frac{1}{4}$ strani 18 K, za $\frac{1}{8}$ strani 9 K, za $\frac{1}{16}$ strani 5 K, $\frac{1}{32}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

Zaplemba.

Prva izdaja pričujoče številke Notranjca je bila od c. kr. državnega pravdnštva po naročilu deželne vlade zaplenjena in sicer je bil zaplenjen ves uvodnik z naslovom: **Doli z grofom Korinskim!** Zaplemba se je izvršila pozno zvečer, da nismo mogli prirediti že v soboto druge izdaje.

Zoper zaplembo 1. izdaje te številke se bomo pritožili, da se v javni razpravi izkaže, da je bila popolnoma neutemeljena. Po katerem paragrafu je državni pravdnik zaplembo izvršil, menda sam ni vedel, ker ni v dotičnem razpisu deželnega predsedništva nobene tozadevne navedbe.

Motite se, grof Korinski!

Dali ste zapleniti prvo izdajo naše številke, v kateri se je prvokrat jasno govorilo o Vaši osebi, ki se je doslej previdno skrivala za hrbti in kulisami, ki pa jo bomo brezobzirno slovenski javnosti razkrinkali. Vaše in vaše soproge nemškonalno delovanje v uradu in izven urada bo prišlo v javnost, zato vam jamčimo. Da se pa tudi izve o vaših stanovskih zmoglostih in nezmožnostih, zato bodemo skrbeli, in vam tudi nobeno zaplenjevanje ne bo pomagalo. Kar se pa vaše kandidature za deželno predsedstvo tiče, vam izjavljamo, da nam je, dasi smo radikalni naprednjaki, ljubše, če postane deželni predsednik zadnji in najhujši klerikalni zagrizenec slovenske narodnosti kakor kak nemški birokrat, osobito vi gospod dvorni svetnik. V tej smeri mora delovati vsak, ki čuti slovensko!

Če bi prišel za Švarcom Korinski, bi se ne izvršila s tem nobena notranja prememba sistema deželne vlade, ampak bi bil njen obstanek prav tako izzivanje Slovencev kakor je dejstvo, da je v samoslovenski deželi kranjski še vedno deželni predsednik Nemeč Švarc.

Ljubljana, 16. listopada 1908.

Danes je spet izredno hud naval v „Kranjski hranilnici“. Od 1. listopada dalje redno gre iz blagajne 100.000 do 250.000 K. Danes je bil dvignjen do 12 ure že cel milijon kron. Gnječa je bila velikanska. Vsi

še niso prišli na vrsto, in je sploh vprašanje, če se to danes zgodi.

Ker so končno vendar prišle informacije med ljudstvo o velikih izgubah v Trstu in na Dunaju, o kurzem oškodovanju o odpovedi cerkvenega denarja iz milijona gospe Hočevarjeve iz Krškega, hiti zdaj vse, da reši, kar se še rešiti da.

Med ljudstvo pa so prodrle še druge vesti, ki jih ne moremo objaviti, ker grof Korinski s zaplembenimi škarjami čuva nad „Kranjsko hranilnico“. Naj pa njegova gospa naloži svoje milijone pri tem zavodu, potem bomo verjeli, da resno ne dvomi o njega varnosti. Sedaj pa grofica nima ne beliča v „Kranjski“. Če zanjo ni varno, čemu naj bo varno za kmeta?

Novo ministrstvo.

Pod predsedstvom barona Binerta je že imenovano ministrstvo. Pogajanja med strankami so se razbila, in zato nastopi mesto ministrstva poslancev ministrstvo uradnikov. Poljedelski minister Pop in naučni minister Kančera sta uradnika češke narodnosti, finančni minister je Poljak Jorkaš-Koh. Vsi drugi Nemci, izvzemši češkega in poljskega ministra rojaka. Ministri rojaki so parlamentarci in sicer: Za Čehe dr. Žaček, za Poljake Abrahamovič, za Nemce dr. Šrajner. Jugoslovani so brez zastopnika.

Deželnozborske volitve in notranjska „kmetska stranka.“

Izza 20. septembra se na napredni strani silno trudijo vsi odločujoči činitelji, da se vsaj nekaj časa pomirijo strankarski valovi. Z naše strani se je ta misel iskreno pospeševala. Pisali smo le proti Nemcem, klerikalce pustili v miru. „Domoljub“ nam na to polje ni sledil. Klerikalci so igrali dvomljivo vlogo: enkrat so metali Slovincem polena, drugi pot pa pod pritiskom javnega mnenja pisali narodno. Vendar smo ohranili mirno kri. Nočemo Korinskemu, ne njegovemu bratcu dr. Egerju napraviti veselja, da bi se zopet topli, ko rabimo svoje moči in prostor proti Nemcu.

Vlada je nezadovoljna nad dejstvom, da naprednjaki vse sile osredotočujejo proti Nemcem, brž razpisala dopolnilne volitve za deželni zbor, češ zdej se bodo Slovenci kar hitro razdvojili in se znova prijeli. Tega veselja pa dozdej ni dočakala.

Notranjska je še vroča od ljutega strankarskega boja. Klerikalna stranka je za postojnsko-loški volilni okraj postavila skrajno nesimpatičnega kandidata. Moža je predložila, ki pomeni naravnost izzivanje za nas. Agitacija proti njegovi osebi bi ne bila baš najtežja stvar.

A bodisi! Svoje bližnje koristi, ki govore za boj in ojačenje strankarske discipline, zapostavimo na korist narodu našemu, ki naj napne moči proti nemštvu. K mirnemu gospodarskemu delu pozivljamo Notranjce, pri volitvah pa svetujemo, da se vzdrže glasovanja.

Vlada in Nemci bodo ta naš ukrep le obžalovali, če bomo obrnili vse puščice proti njim.

Politične vesti.

Klerikalna stranka ima v pondeljek shod zapupnikov. Tam se bo pretresalo vprašanje o skupnem delu strank, še bolj pa o novem predsedništvu. Dr. Šušteršiču je namreč sedež ministra ali vsaj sekcijskega načelnika bližji. Preselil se je že stalno na Dunaj in se, če prihaja na Slovensko, ustavlja kar v hotelu. Predsedniška kandidata v klerikalni stranki sta dr. Krek in — Šuklje.

V Ljubljani so začeli pretresati vprašanje kandidatov za dopolnilne volitve. Čuje se, da se postavijo dr. Oražen in Ivan Knez v stari kuriji, Luka Jelenc pa v novi splošni kuriji.

Na Reki so zaprli socijalnega demokrata Kristana kar brez vzroka, ko je bil na tamošnjem socijalističnem shodu. Odvedli so ga v zapor, ne da bi mu povedali zakaj in tudi potem so ga pridržali, ne da bi ga zaslišali. Tako bi lahko moža držali cele tedne v zaporu, ne da bi se zanj kdo zmenil. Tako so storili s srbskimi rodoljubi, kojih stotine se nahajajo v slavonskih ječah. 2, 3 mesece so že zaprti, pa se niti zanje ne zmenijo. Začeli so stradati, da izzovejo pritisk na sodišča. Istega sredstva se poslužuje zdej Kristan, a doslej brez uspeha. Hrvatska in ogrska sodišča so pač le marionete Madjarov in Raucha, ki zatirajo Slovane.

Ministerska kriza, nastala z demisijo celokupnega Beckovega ministerstva, se vleče, ne da bi jo doslej mogel rešiti B i n e r t, dosedanji minister notranjih zadev, ki mu je cesar poveril sestavo novega ministerstva. Cel položaj v tej naši državi osvetljuje nemška zahteva, da se morata Nemcem dati 2 novi ministerstvi, če se Slovanom da e n o. Slovanov je v tej državi $\frac{2}{3}$, a Nemci hočejo imeti $\frac{2}{3}$ vlade! Da se to zahtevo sploh resno v pretres jemlje, je znak, da se Slovane smatra za tiste sužnje, ki se jim lahko vsaka nesramnost predpiše. Ob takih razmerah se pač nihče ne more čuditi, če stojimo na radikalnem stališču, da naj bi Slovani razgnali ta parlament, dokler od zgoraj ne bi razvideli, da proti nam Avstrija ne more več obstajati.

Listek.

Arhimandridova oporoka.

Roman iz Srbije. Spisal Josip Premk.

(Dalje.)

In potem sem se zopet počasi vračal, in tisto okno, ki je bilo le pet metrov daleč od mojega me je zopet pozdravilo. Gardin ni bilo na tistem oknu in svetloba je lila v noč ter prodrla tudi v mojo sobo. Prav kakor nalašč: V tisti razsvetljeni sobici je stanovala Afrodita. V moji sobi ni bilo luči. Ako bi se bila ozrla bi me ne bila opazila. Menila je, da je moja soba prazna, in da jo gleda le samotno okno, a bilo je drugače, ker je drhtelo za tem oknom polno želja polno misli in polno hrepenenj — takrat sem bil zadnje leto na liceju. In tako sem jo opazoval vsako noč. Bila je po zunanosti — lepa. Visoka je bila in močna in zdi se mi, ako bi ji zagorelo poželenje, udarila bi z nogo ob tla, bila s pestmi ob zid in žrtva bi se morala zvijati hrepenenja pred njo. Bila je še mlada, prava Bolgarka. — Ne vem, kaj jo je zaneslo v Srbijo. Lase je imela na večer razpletene. Včasih je čitala, a mnogokrat je nenadoma vrgla knjigo v kot. Zadrhte so ji vse mišice v obrazu, prsi so se ji dvignile, vrgla se je na divan in dvigala roke v prazni zrak. Jaz sem

gledal drhtenje njenega telesa, in čudno vroče mi je razbijalo po sencih — ne vem ali je bilo tedaj le hrepenenje po ljubezni, ali je bila sama strast — človek sem iz mesa in po žilah se mi pretaka kri.

Nekoč v pozni noči je bila naravnost čudna. Pritiskala je vroče telo ob mrzlo steno, ter strastno jokala. Resnično se mi je smilila. — Vzdihnul sem glasno in — čula me je. Ozrla se je tu sem name in takrat je bilo končano.

Črez nekaj trenutkov pa sem bil v njeni sobi. Usoda me je bila izbrala za satansko delo. Serafin, to ti je bila ženska, ki bi osrečila moža za življenje, imela je srce in bila je brez greha. . . . Ko sem odšel proti jutru od nje, me je poljubila v slovo, a ta poljub je bil mrzel — smrt je dihala iz njega, vsa je bila vmirjena. . . . Meni pa je bilo težko. Srce mi je trepetalo — ne ljubezni, tudi strasti ne, ker je bilo že vse končano.

Kaj je torej bilo to? — Morda spoznanje? Ko sem stopal v zeleno, mrzlo jutro, se mi je zdelo vse tako malenkostno, da sem se čudil, kako pada pred tem bogom vesoljni svet. . . . Tako sem mislil v jutru, ko sem spoznal. A prejšnji večer, kako mi je res bilo v sencih! — Serafin, tako je zapisano v krvi človeštva in se ne da izpremeniti. Poznejši večer se je vedla Bolgarka mirno in mirno legla k počitku. Včasih se je

Valovi vojnega vznemirjenja v Srbiji se polegajo.

Domače vesti.

Politična oblast je iz neznanega vzroka odpo-vedala dražbo lova, ki bi bila v nedeljo dne 15. t. m. popoldne v občinski pisarni v Dolenji vasi pri Senožečah.

Pred sodiščem v Ljubljani je stal gluhi in slabomni Anton Berčič, ki je policaju Gerloviču baje rekel: „Prokleta k . . . a policijska, pes, baraba, jaz ti bom že pokazal!“ Obtožencu so tekle solze ves čas, zani-kaval in pritrjeval je zmedeno. Končno so poklicali njegovega gospodarja, ki je povedal, da mož ni zdrave pameti.

24 ur zapora je dobil krojač Korinšek, ker je pomazal nepotrebno nam vsiljeni nemški napis v Grmači, četudi je plačal škodo 2 K takoj.

Finančni komisar g. V. Žun, pisatelj knjige: „Osnovni nauki o narodnem gospodarstvu“, pride v Logatec, fin. tajnik g. Grabner pa iz Logatca v Ljubljano.

Finančna straža. Paznik gosp. Pavel Štraus je premeščen v Idrijo.

Višji davčni upravitelj g. Feliks Nič je stopil v pokoj. Želimo vrlemu narodnjaku mnogo veselih in srečnih let!

Pokojninsko zavarovanje zasebnih uradnikov. Štajerski in koroški Slovenci bodo spadali pod Gradec, kranjski in primorski pa pod Trst. Ministrstvo je imenovalo za vodjo zavoda v Trstu Italijana Pitacca,

še ozrla na moje okno, a ti vpogledi so ji vzbudili — spomin na tisti večer, ko se je združilo dvoje bitij, ki sta se ob razstanku čudili in sramovali svoje slabosti. Odšel sem še tisto leto v monastir. — Poslednji dan sem se poslovil od nje.

„Ali se spominjate tistega večera?“ — mi je šepnila in lahno zardela. „Sanjala sem o veliki strasti in vse prelesti polnem gradu, a ko je prišel trenotek, da sem stopila vanj, mi je ostalo v roki trdo jedro. . . Tako smo slabi!“

In jaz sem občutil resnico njenih besed, ki so mi bile geslo do današnjega dne. Tu je končana moja povest brez vsake komedije, brez vsake tragike — s trpko realnostjo življenja.

„In ko bi stal danes zopet ob tistem oknu?“ je vprašal Serafin, kojega je globoko genilo Germanovo pripovedovanje.

„Bi pač ostal tam in morda opazoval, ker se iz opazovanja tudi učimo.“

„In v tvojih sencih in žilah?“, ga je vprašal Serafin.

„Bi vladala mir in največja tišina!“ je zatrdil mogočno German ter izpil kozarec do dna. Potem sta odšla, ker se je na zaton jelo rdečiti.

V.

Sišatavski samostan je bil oddaljen od Serafinovega dobre 4 ure. Serafin je zajezdil zjutraj okolu četrte

kot člane iz Kranjskega pa tri Slovence in dva nemškutarja. Nesramnost!

„Ali ste Kranjec?“ Nemško pest čutimo Slovenci prav dobro tudi na dunajskem vseučilišču, ki bi moralo biti jednako pravično Slovincem in Nemcem. Če se zglesi Slovenec pri podpornem društvu s prošnjo za podporo, če kolokvira Slovenec pri židovsko-nemškem profesorju, mora slišati najprej vprašanje, stavljeno iz gole narodne mržnje: Ali ste Kranjec? Neki slovenski dijak je dobil še natančnejše pojasnila, kako se bo od-slej postopalo s Slovenci: „Slovenci bodo imeli tukaj težko stališče, ker tukaj vlagajo prošnje.“ Zopet dru-gemu se je kratkomalo povedalo, da Slovincem na nekem zavodu sploh ne bodo dajali nobenih podpor. Zopet drugega se je ironično opozorilo na Kranjsko hranilnico. Ne maramo naštevati vseh slučajev, konšta-tiramo le, da mora slovensko dijaštvo izgubiti zaupanje do takih profesorjev, ki najprej vprašajo po narodnosti in potem šele klasificirajo; trpeti mora slovensko di-jaštvo v gmotnem oziru, ker mu odrekajo podporo inštitucije, ki so ustanovljene za vse slušatelje brez razlike narodnosti. Kljub temu, da postajajo tla dunaj-skega vseučilišča slovenskemu dijaštvu vedno bolj sovražna, kljub temu, da nas hočejo materielno oško-dovati — stoji slovensko dijaštvo osamljeno in naši narodni voditelji v parlamentu so zadovoljni, ako da ministrstvo letnih par tisoč kronic za podpore slovenskim visokošolcem kot nadomestilo za slovensko univerzo. Res imenitno, kraljevsko nadomestilo! — Kako se bo nadalje razvijala zadeva „Kranjcev“ na Dunaju, bomo

ure iskrega konja in odhitel z dvorišča. Pri odhodu ga je pozdravil edini German, ki se je ž njim istočasno dvignil.

„German, bodi miren in ne vzbujaj se! Naj se godi med Platonom in materjo karkoli hoče — vrnem se v mraku — ne bosta me pričakovala — prepusti meni vso stvar!“

„Kakor veš! Srečno potuj!“ je odgovoril German in izginil v hodnik.

Nad poljem je ležala mrzla jesenska megla, dvi-gala se je kot velika neprodorna stena pod mračno nebo. Zvezd ni bilo videti, vse je bilo ovito v težko megleno plast. Tam na vzhodu se je jelo daniti, toda globoko je bilo še solnce. Raz orumenelo listje so kapale debele kaplje in Serafin se je moral oviti v plašč. Konj je stopal počasno, previdno, ker je bila megla v jutranjem mraku gosta, da se ni videlo delj kot seglo.

Ko je prijezdil do sela, je bilo zbranih že nekaj seljakov, ki so se tudi hoteli vdeležiti sišatavske „slave“. Serafin je brzo spodbodel konja, ker mu ni bilo nič za družbo. Samo odzdravil je in odjezdil mimo, ker je želel biti sam s svojo težko mislijo.

Belkasta dolga proga, ki je bila na vzhodu prej le nejasno začrtana, je zadobila mahoma krepko lilasto barvo in megla se je dvigala s tal. Vsa pokrajina je bila še tiha. Nekje so peli petelini, iz grmičja so pre-

skrbno zasledovali in, če bo treba, nastopili odločno za svoje pravice!

Slovenci, držite se vsepovsod slovenskih denarnih zavodov! Pokažite vrata vsiljivim agentom nemških bank. Ti zavodi gredo le na dobiček, izkoriščajo vas hipno ter se vam pri tem kažejo sladke in prijazne. V času potrebe in nevarnosti pa vas puste brez pardona v sili in na cedilu. Dovolj je dobrih, solidnih, kulantnih domačih zavodov, ki imajo pred očmi resno skrb za prospevanje slovenske trgovine.

Krpanje ljubljanskega kolodvora. Ta torek si je z Dunaja poslana komisija zopet ogledala južni kolodvor z namenom, da se že zdavnaj odobreni načrti za prezidavo kolikor mogoče črtajo in skrčijo. Baje se uresniči samo podvoz na Martinovi cesti, vse drugo ostane najbrž le na papirju in se bo kolodvor le nekoliko „pofikal“. Opozarjamo merodajne činitelje.

Koroški deželni zbor proti slovenskim krajevnim imenom. Sklenil je, opozoriti vlado na zmešnjavo, ki nastane vsled tega, ker so poštne in železniške uprave sprejele poleg nemških tudi slovenska krajevna imena. V občinskem leksikonu, ki se izda po ljudskem štetju l. 1910 naj se ne objavijo slovenska imena. — Kaj ne, samo nemška imena so prava, tudi če žive naokolu le Slovenci? Dajmo Nemcem odgovor, ki jim gre: Nikoli ne rabimo niti v govoru niti v pisavi ponemčurjenih imen. Kdor piše iz tujine ali v tujino, naj rabi vselej le pravo slovensko ime, tudi če napravi pismo drugače v tujem jeziku.

plašene odletele zaspane ptice, koje je prebujalo kopito Serafinovega konja.

Da bi mogel hiteti tako v daljino tja daleč, daleč tja k solncu, tja na vztok in da bi vrgel raz sebe vse te težke oklepe in da bi se nikdar več ne vrnil — tako se je zahotelo Serafinu, ko je jahal v to hladno jesensko jutro.

Kmalu se je zdanilo popolnoma. Solnce je pogledalo izza gora. Toki žarkov so se razbili po rosnih poljani, ki se je blestela kot posuta z milijardi kristalovih biserov. Iz megle so se iztrgale kočice. Življenja še ni bilo v njih, tiho so stale v nedeljski svečanosti.

In tako je jezdil in gledal v hladno jutro brez posebnih občutkov, ker so drugam begale njegove misli — in ko je bilo solnce že visoko na nebu in ni bilo niti najmanjšega sledu o megli, je ugledal zidovje sišatovskega samostana.

Življenje na potu je postajalo živahneje. Trope potnikov so se gnetle po cesti, mnogokrat je moral ustaviti konja. Nekateri so jahali na mulah, drugi so tirali vozove polne različne robe, a največ jih je hodilo peš. Govorili so glasno kot v prepiru, ropot voz je postajal glasen in glasnejši in težko se je razumela govorica.

(Dalje prih.)

150 slovenskim trgovcem je Kranjska hranilnica v Ljubljani odpovedala kredit.

Zvišana kazen. Graško višje sodišče je zvišalo kazen ljubljanskim demonstrantom Javorniku od 6 tednov na 6 mesecev. Pirnatu in Kaduncu od 2 tednov na 2 meseca. Ali bo graško deželno sodišče tudi malo pregledalo celjske in mariborske obsodbe?

Na Verdu sta se 13. septembra zvrnila železniški stroj in en voz. Stroj se je globoko zaril. Osojbe je pravočasno skočilo iz vlaka, zato ni nobene nesreče.

Gospa Vesel na Gori pri Sodražici je odklonila Holcerjevega potnika iz Ljubljane ter ga spomnila ljubljanskih dogodkov in dejstva, da je Holcerjeva žena spodila iz svoje veže več žena, ki so se umaknile divjim dragoncem. To je vrla Slovenka!

Tržaška burja je bila izredno huda. Neka ženska si je zlomila nogo, druga je padla in se ranila na glavi.

Štrajk na Reki. 15.000 delavcev štrajka na Reki. Tod so zaprli socijalnega demokrata Kristana, ko je hotel nekaj povedati o Rauhu, da dela le za Ogre. Zdaj je Kristan prost.

Najumazanejši trgovci na svetu so ljubljanski nemškutarji, ki prodajajo pod svojo ceno, da bi uničili Slovence. Podpira jih pri tem početju Kranjska hranilnica in zloglasna Zidmarka in več nezavednih Slovencev.

Trgovec Jernej Bahovec je založil lepe slike na steklu, predstavljajoče Adamiča in Lundra, sokolstvo v mrtvaškem sprevedu in mrtvaške vozove. Cena 1.80 K.

Na cesti je napadel Ivan Gustin Ivana Želeta iz Trnja pri Št. Petru in ga s kolom tolkel po glavi, da je izdihnil. Tudi Želetovega br. Ludvika je divjak na glavi težko poškodoval.

Vlak se je raztrgal blizu Reke. Vozovi so zdirjali nazaj proti Reki in se razbili. Dva moža sta težko ranjena.

Koledar družbe sv. Cirila in Metoda za leto 1909 je pravkar izšel. Kaj prinaša? Svoje blago je razvrstil v dva predala; prvemu je naslov: Narodnemu delu, v drugem je pa Vestnik družbe sv. Cirila in Metoda. V prvem predalu se najprej spominja velikega dobrotnika naše šolske družbe in vsega slovenstva blagopokojnega Viljema Polaka, čegar podoba in podpis spremljajo zanimivi spomini Podlimbarskega nanj. Marljivi R. Orel je objavil tehtne vesti o šolstvu med beneškimi Slovenci. Vrli obmejni narodni delavec Lev Brunčko je v znameniti študiji predočil „Sistem češkega manjšinskega dela“. To je spis, ki naj ga 2krat, 3krat prečitajo vsi, ki hote delati na obrambnem polju, in naj se uče iz njega, kako treba urediti narodno delo, da pojde uspešno izpod rok. Drugi koledarjev predal se začinja z zgodovino družbine tržaške šole o njeni 20letnici iz peresa J. P. Potem slede članki: Pomen „Legitimacijskega lista“ za družbo sv. Cirila in Metoda in za narodna društva. Delovanje vranske podružnice leta 1907/8, in poziv: Podružnice, združite se! Poleg običajnega poročila o skupščini

objavlja koledar zelo natančno družbino bilanco in proračun. Pripomniti moramo, da smo opazili v tem oddelku letos nekaj novega: podružnice so razvrščene po višini lanskih dohodkov — izvrsten nagib, da v bodoče čvrsto tekmujejo med seboj. Toliko narodnemu delovanju posvečenega gradiva ni še doslej objavil noben družbin koledar; zato ga najtopleje priporočamo. Vsakemu slov. narodnjaku bodi dolžnost, da ga prijazno sprejme in s položnico pošlje družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljano ponj vsaj 1 K 20 v, ali morda še kaj več.

Darovi družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani v mesecu oktobru 1908: Gosp. Pikel, Postojna „Pri ogerski kroni“ K 20·50; V. Vončina, Logatec i. s. Iv. Ferjančič K 2·10, Iv. Rihar K 3·70; skupaj K 5·80; Anton Novak, Senožeče gostilna Sturm K 4—; Ivan Lavrič, Travnik K 8—; V. Dolenc, Vrhnika K 14·20; Kavarna Štolfa, Sežana K 11—; Iv. Majaron, Bovovnica K 5·80; Korenčan, Vrhnika K 12—; B. Horvat iz gost. Fatur K 12·32; Pikel, Postojna i. s. nar. hotel K 12·84, „Pri ogerski kroni“ K 24·12, skupaj K 36·96; V. Vončina, Logatec i. s. pri Ferjančiču K 2·44, pri Riharju K 7·80 skupaj K 10·24; M. pl. Pilbach, Vrhnika K 10—; Val. Vončina, Logatec i. s. J. Jenko K 4—, Vončina K 2— skupaj K 6—; Miroslava Brinšek, Rakek i. s. nabrala M. Širca K 18—; M. Brinšek K 27—, skupaj K 45—; M. Žnideršič. Matenja vas K 21·62; I. Perdan, Ljubljana, prispevek od družbenih vžigalic K 1500—; G. Pikel, Postojna, na odhodnici M. Ceperniča K 26—; R. Tušak Polzela, nabral za dr. Žerjavov „šnajdfeder“ K 20·50; Fr. Kocbek, Gornji grad za dr. Žerjavov klobuk K 3.—; Pikel, Postojna, neko sodno poravnavo K 10—; A. Kozlevčar, Rakek nabral narodnega davka K 17—; E. Mohorič, Ptuj za dr. Žrjavov klobuk K 10; Anton Mladič, Šmarje K 6—; volilo † g. Fona K 180—; J. Ažman, Postojna dar od J. Kvasa K 2·99; J. Gartnerjeva, Planina, dar J. Domicelja in J. Arkota K 2— A. Mladič, Šmarje K 2; A. Mladič, Šmarje K 2; Anton Mladič, Šmarje K 5. Naj ne mine nobena poroka, nobena slovesnost, noben pogreb, noben krst, da bi se rodoljubna srca ne spomnila slovenske šolske družbe sv. Cirila in Metoda! Vpisujte se kot člani družbe z majhnim davkom v korist svojemu narodu!

Narodno gospodarstvo.

Notranjska posojilnica v Postojni izkazuje z dnem 31. oktobrom 1908 naslednji denarni promet in bilanco:

Denarni promet	1,729.821 K 99 h
Stanje naloženega denarja	136.696 „ 64 „
„ posojil	1,112.858 „ 82 „
„ deležev	34.940 „ — „
„ rezervnih zakladov	61.252 „ 64 „
„ hranilnih vlog	1,147.238 „ 55 „

Notranjci! Vpoštevajte geslo „Svoji k svojim“! Podpirajte ta zavod v najobilnejši meri, kateri se ne trga za velike dobičke, marveč mu je mar le pomoč.

Podpirajte ta zavod, kateri je storil največ za Notranjsko, ker je do sedaj daroval za dobrodelne namene 12.000 K, to je eno osmino čistih dobičkov. Nalagajte pri nas svojo imovino; nudimo vam poleg popolne varnosti najvišje mogočo obrestno mero po $4\frac{3}{4}\%$. V potrebi zatekajte se k nam; posojujemo pod zelo ugodnimi pogoji brez vsakih stroškov. Upoštevajte, da je naš zavod najstarejši na Notranjskem in eden najsolidnejših.

Ravnateljstvo.

Trgovska in obrtna zbornica pove natančne pogoje onim, ki se zanimajo za ponudbeno razpravo v Belgradu dne 18. novembra za dobavo 100.000 hrastovih pragov za ozkotirne železnice in 242 tisoč m³ hrastovega stavbnega lesa.

Zadružna šola in pripravljavnica za trgovsko šolo v Ljubljani, Kongresni trg št. 2. Učenci naj se vpišejo 13. in 14. novembra s spričevalom ljudske šole. 17 letni lahko vstopijo v zadružno šolo, 14 letni se sprejemajo v pripravljavnico. Kdor bi sina rad izučil, da bo vodil zadrugo ali da bo postal razumen trgovec, naj ga pošlje v to šolo. Učenci se bodo učili po 7 do 8 ur na dan.

O klanju. Ker je blizu čas, ko se koljejo prešiči, si dovolimo par besedi o klanju, ker to veva sočutje do ubogih živali. Vsak se veseli kolin, kakor nekak praznik je dotični dan. To razumemo. Toda ta dan bo še lepši, če bomo lahko dejali: „Živali smo kolikor mogoče malo mučili.“ Kako malo se misli na kmetih in v malih mestih na grozne bolečine, ki jih trpi zaklana žival. Par ljudi drži prešiča, potem ga zakoljejo v popolni zavesti. Tudi otroci gledajo grozni prizor. Strašni glasovi, očitni smrtni strah ne briga nikogar. Marsikdo celo misli, da je potrebno, če žival vpije, ker bi drugače ne izkravela. To pa ni res. Žival, ki je omotena, izkrvavi ravno tako dobro kot žival, ki vpije pred smrtjo. Dokaz temu, da omotijo v velikih klavnicah vsako žival, moralo bi torej imeti meso in klobase iz velikih mest slab okus, kar pa ni istina. Če živali ubijemo v svojo korist, jim je treba preskrbeti kolikor mogoče lakko smrt. To ne velja le za prešiče, ampak za vsako žival. In še nekaj. Žival, ki umira neomotena, umira z velikimi bolečinami, če visi glava navzdol, ker ne more kri iz možganov. Sramota za nas je, da se še zdaj koljejo živali, ko imamo vendar puške, ki usmrte v enem samem trenutku.

Če konji dirjajo ali če težko vozijo, in se potem odpočijejo, je treba paziti, da se ne prehlade. Treba jih je pokriti z gorko odejo (kocom), katero je treba zaradi burje dobro pritrditi. Zelo dobre so odeje, katere zapnemo spredaj na prsih.

Drugi uvoz srbske živine. Izmed 79 pitanih prešičev je neporabnih 61, ker je njih meso že smrdelo.

Vazelin je dobro sredstvo proti rji. Živalske in rastlinske masti niso tako trajne, ter se pokvarijo in razjedo železo. (Vazelin je kemična sestavina petroleja).

Kako ohranimo jajca. Italijansko poljedelsko ministrstvo razglša, da je našel dr. Kampanini, da je

treba jajca pomazati krog in krog z svinjsko mastjo, ki zabranjuje, da se tekočina v jajcu ne shlapi. Na ta način se mu je posrečilo ohraniti jajca celo leto. Za 100 jajc je potrebna mast vredna 20 vinarjev. Za mazanje se rabi ena ura.

Starostno zavarovanje delavcev in samostojnih gospodarjev pred durmi. Načrt za tako zavarovanje je zgotovljen in se predloži državnemu zboru. Važno je, da se ne bodo zavarovali le delavci, ampak tudi samostojni obrtniki, kmetje in manjši trgovci, ki imajo kvečjemu dva delavca in kojih letni dohodki ne presegajo 2400 K. Delavci bodo preskrbljeni tudi, če se pohabijo ali zbole, samostojni pa le v starosti. Delavci bodo plačevali svoje zneske na teden (od 12—72 h) samostojni pa mesečne zneske po 1 K. Zanima nas najbolj, kdaj in koliko letne pokojnine je zavarovancem pričakovati. Samostojni morejo dobiti najmanj 150 K letnega prispevka, kvečjemu pa letnih 246 K, delavci pa najmanj 144 K, kvečjemu 558 K na leto. Polovico doneska bo moral plačati delodajalec, polovico delavec. Zato skrbi marsikateri samostojni posestnik že zdaj, ali bo mogel zavarovalnino za svoja delavca in zase zmagati. Ako zavarovanec umrje, dobi njegova rodbina enkratno odpravnino. Nastali bodo posebni okrajni uradi, podrejeni deželni in končno državni oblasti. Šele, ko bo izdana postava, bo mogoče vse natančno presoditi, vsekakor pozdravljamo za zdaj dejstvo, da se je pri načrtu mislilo tudi na manjše samostojne posestnike.

Po svetu.

Usoda izseljencev v Ameriki. — Iz Nevjorka javljajo: Ponovno so poročali z juga Združenih držav, da tamkaj podjetniki naseljene delavce nečloveško izkoriščajo in mučijo, kar so pa časniki južnih držav vedno olepšavali in prikrivali. Nedavno temu je bila v državo Georgijo odposlana komisija, ki je imela tamošnje razmere preiskati. Komisija je uradno konstatovala grozne zlorabe in trpinčenja, ki so jih morali trpeti naseljeni delavci. Po opisovanju preiskovalne komisije se je z naseljenci postopalo bolj nečloveško nego svoječasnno s sužnji. Nadalje poročajo, da so brezvestni ameriški agentje utihotapljali v evropsko časopisje vest, da se v Ameriki išče stotisoče delavcev. O tem pa ni besedice resnične. Delavski trg je vedno neugoden in da se zboljša, tega ni tako hitro pričakovati.

Velika defraudacija v Bukareštu. V ondotni jetnišnici so napovedali pretekli teden ravnatelju Baratrovinu revizijo, ker se jim je zdelo, da ni vse prav. Ko se je ravnatelju to naznanilo, se je takoj ustrelil. Dvadnevna revizija je dokazala poneverjenja nad četrto milijona frankov.

Dve sestri, morilki svojih otrok. V Kirhbergu na Spodnjem Avstrijskem je neka Amalija Gfehler usmrtila takoj po rojstvu svoje dete in je vrgla v

gnojno jamo. Zločin se je kmalu zvedel in žandarmenarija je morilko dne 3. t. m. aretirala. Po daljšem zaničkanju je končno priznala dejanje. Značilno je, da je tudi njena sestra Cecilija pred kratkem usmrtila svoje dete in bila obsojena v triletno težko ječo.

Smrt v vinski kleti. V občini Nemisvitai na Ogrskem šla sta 2. t. m. zvečer dva vinogradnika v vinsko klet popravljat sode. Ker se nista celo noč vrnila, so jih domači po daljšem iskanju konečno našli v kleti mrtva. Prišedši v klet, sta bržkone vsled vdihavanja strupenih plinov padla v nezavest, in ker ni bilo nikogar, da bi ju odnesel na svež zrak, sta našla smrt.

Potres na severnem Češkem in sicer v Gralslicu je bil dne 4. novembra, ter je napravil precej škode. Najhujši sunek je bil ob 6. uri in 27 minut zvečer. Šolski pouk so morali ustaviti. Tudi na Bavarskem so čuli podzemsko bobnenje in rahle sunke.

Izgnani francoski redovi v Trstu. V Trst so se preselili jezuitje in minoriti, ki so jih Francozi izgnali. Pred kratkim pa so Trst počastile še neke šolske sestre „Pomočnice duš v vicah“, ki so otvorile zavetišče za deklice združen z dekliškimi penzionatom.

Mednarodnega tatu so zaprli v Trstu. Piše se Žan Eiropolis iz Mitilen na Grškem. Kot kvartopirec je sleparil po Evropi, kjer je mogel.

Novi predsednik ameriških Združenih držav je Taft, ki je izvoljen z veliko večino. Dobil je okoli 1,091.000 glasov.

Grozna nesreča z avtomobilom. Na cesti med Visbadenom in Frankobrodom se je pri Erbenheimu neki avtomobil močno zaletel v doprsni zid mostu. Tri gospe iz Visbadena so bile takoj mrtve. Lastniku avtomobila, tvorničarju usnja Rajnhardu iz Vormsa, je bilo strto oprsje. Neki drugi gospod iz Visbadena je bil težko ranjen. Šofer si je zlomil kost.

Cesar papežu. Naš cesar je podaril papežu zlat naprsni križ, na katerem je Kristus iz zlata obdan od 60 briljantov in 50 rubinov.

Prestolonaslednikova soproga je povila mrtvega dečka.

Nadvojvoda Karl Fran Josip je skončal študije na češkem in nemškem vseučilišču v Pragi. Cesar se je zato zahvalil profesorjem, ki so vodili ta pouk.

Zrakoplovi. Cepelin se vsak dan vzdigne v svojem balonu v zrak. Francoski vojaški zrakoplov je padel med poletom na tla, laški zrakoplov prav dobro vozi. Dne 2. novembra se je dvignil nadvojvoda Josip Ferdinand v zrak iz Linca. Vožnja je trajala 6 ur čez zgornjeavstrijsko deželo.

Nemška kultura. V Stuttgartu je hotelo prirediti društvo za idealno kulturo, „večer lepote“. Policija ga je prepovedala, ker je hotela nastopiti na tem večeru Olga Desmond v Evinem oblačilu.

Cerkven zvon so ukradli v Minsterlandu na Nemškem. Tat je bil starinar, ki je zvon razbil.

Najmanjši francoski vojak meri 1.28 m in tehta 38 kg. K vojakom so ga vzeli le „v poskušnjo“.

15 m visok barometer s cevjo, ki ima v premeru 20 cm bodo postavili v Faenci na Laškem v spomin Evangelistu Toričeliju, ki je iznašel tlakomer.

Rakev kot prenočišče. V Bukareštu je zapazil stražnik, da hodi starejši moški vsak večer na pokopališče. Šel je za njim in videl, da se je dotičnik na vrvi spustil v globoko rakev. Na krsti je bila slamnica zraven pa velik zaboj. V zaboju pa je bilo vse polno ukradenih reči, v kotu pa v najlepšem redu tatinska orodja. Dognali so, da je mladi človek vlomilec, katerega je policija že dolgo zasledovala.

Za kratek čas.

Krivica. „Zakaj jočeš Jakec?“ „Uj, uj, zlasal me je in pretepel me je Jože po krivici. Trdil je, da sem mu vzel 2 K, toda jaz sem mu ukradel le 1 K 98 h.“

Sredstvo zoper zobobol. A: „Strašno me zob boli, kaj bi neki pomagalo?“ — B: „Včeraj je mene zob bolel. Prišel sem domu in to potožil svoji ženi. Prijela je mojo glavo s svojimi mehкими ročicami, poljubila me je in — nič več me ni bolel zob. Poskusi še Ti to sredstvo!“ — A: „Prijatelj. Ti si pa res prijazen. Takoj bom storil, kar mi priporočaš. Ali je Tvoja gospa soproga zdaj doma?“

Nesramno! Hlapec (med jedjo gospodinji): „Mati, kadar vidim to juho, pa se takoj spomnim potovanja po morju v Ameriko!“ — Gospodinja: Kako to?“ — Hlapec: „Nič drugega se ne vidi kot voda, voda in le samo voda!“

Listnica uredništva.

G. V. P. v D. Clanke, če bodo poljudno in stvarno pisani seve radi vsprejmemo. Hvala Vam vže naprej na požrtvovalnosti! Na zdar!

Izjava.

Jaz podpisani Martin Šubic, posestnik na Žirovskem vrhu št. 46 obžalujem, da sem zapeljan po svojih somišljenikih, sramotil dne 6. in 19. kimovca letos gospo Ivanko Kržišnik iz Stare vasi št. 41 in gospodično Franciško Oblak iz Nove vasi št. 20 ter priznavam, da sta imenovani v zasebnem življenju na najboljšem glasu ter, da je bil tudi nju javen nastop v sokolski opravi bodisi na prostem, bodisi v Sokolskem domu v Žireh, bodisi kjerkoli v vsakem, osobito pa v moralnem oziru povse dostojen.

Martin Šubic.

Kdor

hoče sebi in svojim otrokom odpraviti

kašelj

hripavost, nahod, oslovski kašelj, katar v grlu naj kupi zdravniško priporočene

Kaiserjeve prsne karamele

s 3 smrekami.

5500 notarsko priznanih izpričeval.

Zavitek 20 in 40 h.

Škatlja 80 h.

Dobivajo se v sledečih lekarnah: J. Hus, Vipava; F. Bakarčić, Postojna; A. Bohinc in U. Trnkóczy, Ljubljana; K. Andigajne, Novomesto; D. Pirc, Idrija.

Svoji k svojim!

Priporoča se častitemu občinstvu pri nakupovanju

jesenskega in zimskega blaga
za ženske in moške obleke
ter drugih potrebščin

slovenska trgovina

pri **„Češniku“**
Ljubljana

Stritarjeve ulice o Lingarjeve ulice

Postrežba strogo poštna. Cene najnižje.

Izvozna pivovarna v Senožecah

priporoča sl. občinstvu ter p. n. gg. gostilničarjem

svojo izborna a la plzenjsko, marčno ter izvozno pivo

po najnižji ceni.

Pozor! Kmetje! Pozor!

SVOJI K SVOJIM!

Popolnoma varno in najbolje naložite denar v

Kmečki posojilnici

— v LJUBLJANI —

(nasproti Figovca — v lastni hiši na Dunajski cesti).

Kmečka posojilnica v Ljubljani podpira kmetovalce in je pravi kmečki denarni zavod.

Vloge se obrestujejo po $4\frac{1}{2}\%$

V kmečki posojilnici je naloženo že **nad 15 milijonov kron.**

Rezervni zaklad čez K 300.000.

Za varnost pa še neomejeno jamči nad 3000 članov.

Kmečka posojilnica je edin slovenski denarni zavod, ki je vpeljal hišne nabiralnike vlog.

Svoji k svojim, kmetje!

Svoji k svojim, kmetje!

Kmečka posojilnica sprejema hranilne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

Želodčne kapljice proti napenjanju, pospešujejo slast do jedi, krepe želodec, olajšujejo želodčne bolečine, 1 steklenica 70 v., 6 steklenic 3 K 50 v.

Želodčni prašek proti slabemu prebavljanju, zgagi itd. 1 K

Tinktura proti izpadanju las 1 steklenica z rab. navod. 1 K

Zobna in ustna voda 1 steklenica z rabilnim navodilom 1 K

Zobne kapljice proti zobobolji, 1 steklenica 40 v., 6 stekl. 1 K

Esenca za kurja očesa izkušeno sredstvo proti bradavicam, kurjim očesom itd., 1 stekl. z rabilnim navodilom 70 v.

Gošne kapljice proti gošni in debelemu vratu 1 stekl. 60 v. priporoča

lekarna pri Mariji Pomočnici v Vipavi.

Loterijske številke.

Trst, 7. novembra	38	11	24	68	35
Praga, 11. novembra	73	10	81	52	6

300 tisoč

lepih, triletnih, smrekovih sadik

ima na prodaj

Krajni šolski svet v Postojni.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
 — dopoludne. —

☉ ☉ ☉

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{3}{4}\%$ od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po $5\frac{1}{2}\%$ in amortizaciji najmanj $\frac{1}{2}\%$, na osobni kredit po 6% .

☉ ☉ ☉

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.